

SEMINARSKI RAD

Kapitalistička i socijalistička urbanizacija

<http://www.MATURSKIRADOVI.NET/>

Sažetak

Na početku ističem važnost planiranja prostora radi raznih negativnih i neplaniranih posljedica na okoliš, a time i na samog čovjeka. Stoga se javlja potreba za racionalnim planiranjem prostora, te se ovdje ponajviše referiram na gradove jer su oni nosioci svekolikog razvoja, umnog i materijalnog. Danas postoje - planski gledano - dva tipa grada, a to su tzv. kapitalistički i tzv. socijalistički gradovi. Zbog porasta industrijske proizvodnje u kapitalističkim državama u 19. i 20. stoljeću nastaju divovski gradovi. Oni se šire na agrarnu okolicu, gutaju agrarno stanovništvo te postaju središta akumulacije kapitala s jedne strane i siromaštva s druge strane. Planiranje u gradovima kapitalističkih sustava podređeno je zakonima tržišta. U socijalističkom društvenom poretku gradovi gube svoj antagonistički značaj prema selu, a prestaju i klasne suprotnosti među stanovništvom istog grada. Ključne riječi: urbanizacija, grad, kapitalistički, socijalistički, društvo

Uvod

Kapitalizam i socijalizam su danas dva prisutna oblika društvenih odnosa, od kojih svaki ima drugačiji pristup planiranju i realizaciji u urbanizaciji. Iako ti putovi mogu biti različiti (Čaldarović, 1989: 16) smatra da postoje značajne sličnosti i razlike - no oba socijalna sistema žele zadržati ekonomski rast kao osnovnu matricu legitimiranja socijalnog sistema. U kapitalizmu dolazi do potiskivanja i marginalizacije radničke klase putem raznim procesa, a glavni cilj je maksimizacija profita bez obzira na posljedice u prostornoj strukturi i funkcioniranju gradova. Na drugoj strani, socijalizam se razvijao na totalizaciji industrijskog rada, idealizaciji manualnog rada i radničke klase kao osnovnog sloja. To je razlog zbog kojeg dolazi do nadređenosti industrijalizacije nad urbanizacijom.

1. Grad i urbanizacija

1.1. Grad

Grad je veće naselje ljudi, organizirano u više ili manje povezanu, diferenciranu društvenu zajednicu: u gradsku općinu, koju čine građani tog grada. Broj građana za pojam grada nije odlučujući; u historijskoj perspektivi on se penje od nekoliko stotina na više milijuna. Nastaje kada se izdvoji iz agrarne okoline, kada robna razmjena omogući razvijenu podjelu rada te ima tendenciju da se zatvori prema van. 1.2. Urbanizacija

Urbanizacija (od lat. *urbanus*: gradski) je proces širenja gradskog načina života. Obuhvaća prostorno širenje gradova, rađanje novih gradova, pretvaranje negradskih naselja u gradska i širenja gradskog načina zauzimanja i korištenja zemljišta. Istovremeno obuhvaća i

proces napuštanja sela i seljenja stanovništva u gradove, pretvaranje seoskog stanovništva u gradsko i napuštanja poljoprivredne djelatnosti u zamjenu za druge. U proširenom značenju urbanizacija je proučavanje razvitka gradova te njihove fizičke i sociološke strukture.

2. Kapitalistička urbanizacija

Kapital je odnos političko-ekonomskih sila koje se temelji na proizvodnji u znaku profita, a ne u znaku «ekonomije slobodnog i udruženog rada» (Lay, Seferagić, 1977: 83). Grad je u kapitalističkom sistemu podređen što bržoj reprodukciji kapitala i što većom povećanju profita. Kritika prividno nepovezanih pojava i odnosa u planiranju i građenju može razotkriti stvarni karakter urbanističkih mjera i njihova teorijskog alibija. Pogotovo ideološke nadgradnje koja opravdava i otvara se za reprodukciju vladajućih interesa i eksploatatorskih odnosa. Ti interesi i odnosi, i njihova povijesna pozicija naspram radnih klasa, stvarni su uzrok uspostavljanja realnog aktualnog stanja kapitalističkog grada i kapitalističkog urbanizma. Taj stvarni karakter i politički smisao urbanističkih mjera i trendova razvoja postaje jasniji upravo kroz analizu organske povezanosti kapitalističke države i krupnog kapitala i njihova utjecaja na urbanističko planiranje.

Izgled današnjih europskih gradova specifični je proizvod industrijalizacije koja je započeta u 19. stoljeću i procesom industrijalizacije uvjetovanih, kapitalističkom eksploatacijom i građanskom vladavinom iznuđenih oblika podjele rada, pa čak i u onim društvima u kojima su klasni odnosi radikalno izmijenjeni.

Podjeli prema prihodu i klasama odgovara dioba prostora, odnosno grada prema funkcijama. Tako suvremeno ustrojstvo razdvaja javnu sferu života (rad, trgovina, politika...) od privatne sfere (stanovanje, obitelj...). Kapitalistički grad se još dijeli na sferu potrošnje i na sferu proizvodnje. Grad ne bi mogao funkcionirati kada bi svi ovi faktori ostali nepovezani, stoga grad mora podupirati komunikacijske putove da bi spojio ono što je kapitalistički sistem rascjepkao. Ti komunikacijski putovi su već unaprijed isplanirani kako bi odgovarali eksploatatorskim interesima vladajuće klase. Tako je moderni grad funkcionalno postao puki transportni stroj, a pojedinac je preuzeo ulogu jednog od najvažnijih predmeta transporta. Automobil se pokazao kao iznimno zahvalnim proizvodom - kao sredstvo osobnog transporta, na njemu se zasnivaju cijele industrije, pojedinac se poistovjećuje s njim. Gradovi stoga imaju tendenciju da se šire uz velike prometnice, te se tradicionalni odnos radne podjele periferije i unutrašnjosti neće promijeniti samo kvalitativno nego i kvantitativno, tj. unutrašnjost gradova će sve više ostajati bez stanovnika.

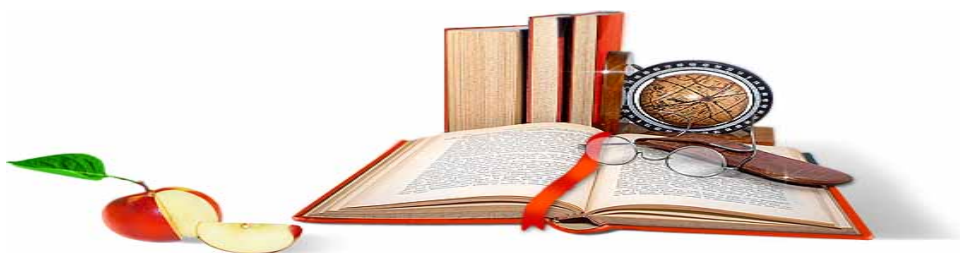
Pojedinac je u velikom gradu otuđen, a za pripadnike različitih klasa različiti su oblici ponašanja. Razum pojedinca - radnika prihvaća systemske odredbe podjele rada koje se manifestiraju u vidu stambenog sistema. Posljedica njene samorazumljivosti jest institucionalizacija pojedinca - radnika kao onoga koji obavlja svoje zanimanje i isto tako

**---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU WWW.MATURSKI.NET ----**

BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA

RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
WWW.MAGISTARSKI.COM
WWW.MATURSKIRADOVI.NET

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO **SEMINARSKI**, **DIPLOMSKI** ILI **MATURSKI** RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE **GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI** KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U **BAZI** NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU **IZRADA RADOVA**. PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM **FORUMU** ILI NA

maturskiradovi.net@gmail.com